

Voorkomen en genezen

Aline Gortemaker, geitenhouder

Het tijdperk dat een zieke geit per definitie een dode geit was laten we langzamerhand achter ons.

Op het gebied van dierenwelzijn en diergezondheid hebben de ontwikkelingen niet stil gestaan.

Een mooi uitvloeisel hiervan is het pas verschenen 'Stalboekje melkgeiten 2018'.

De stalboekjes zijn geschreven in opdracht van de ministeries EZ en LNV om het gebruik van antibiotica terug te dringen en met name biologische veehouders een overzicht te geven van natuurlijke middelen die het welzijn en de gezondheid van hun dieren kunnen helpen waarborgen. Tal van producenten en leveranciers zijn al lange tijd met deze middelen bezig, maar het veel strengere beleid van de overheid ten aanzien van het toepassen van antibiotica heeft de ontwikkelingen een vlucht gegeven. Met als gevolg dat je als geitenhouder verdwaald kunt raken in een

woud van middelen. Het Stalboekje melkgeiten geeft een handreiking welke middelen je kunt gebruiken en hoe je ze inzet.

Gezondheid waarborgen

In de inleiding van het stalboekje staat een piramide afgebeeld die alle zaken weergeeft die de geitenhouder ten dienste staan om de gezondheid van zijn dieren te waarborgen. De basis van die piramide bestaat uit onder andere fokkerij. En dat is maar al te waar. Een dier dat functioneel correct gebouwd is gaat met minder ongemak door het leven. Zelf heb ik gemerkt dat het fokken van

geiten met meer inhoud ook minder gezondheidsproblemen geeft.

Daarna komt een zeer belangrijke trap in de piramide: management. Hoe zorg je voor de optimale omstandigheden qua huisvesting, rantsoen en hygiëne voor elke leeftijdsgroep binnen je bedrijf. Vaccinaties zijn hier een belangrijk onderdeel van. Op ons bedrijf zijn we steeds meer gaan enten. Dat heeft uitval van dieren sterk verminderd en ook heb je minder zorg aan zieke dieren.

De natuurproducten staan in de piramide tussen het management en het veterinaire handelen in. Deze middelen kunnen worden ingezet om op korte termijn weerstand of spijsvertering te verbeteren. Dit kan zowel op koppelniveau als bij het individuele dier. Hiermee geef je de dieren net dat beetje extra wat hen helpt gezond te blijven. In acute situaties zijn veterinaire maatregelen nodig. Zo is bij Listeria een antibioticum vaak het enige redmiddel. Natuurlijke middelen kunnen dan wel ingezet worden ter ondersteuning van het herstel.

Van curatief naar preventief

Het stalboekje kan de geitenhouder helpen om op een andere manier met diergezondheid om te gaan. Van een curatieve aanpak; geneesmiddelen inzetten als een dier ziek is, naar een meer preventieve aanpak; wat kan allemaal gedaan worden om te voorkomen dat een dier ziek wordt. Dit past ook goed binnen de strategie van de Duurzame GeitenZuivel Keten om verantwoord om te gaan met medicijngebruik. Om het antibioticagebruik op geitenhouderijen inzichtelijker te maken biedt de DGZK aan om de DierDagDosering per bedrijf vast te stellen. Het doel is om geitenhouders de kans te geven om de DDD van hun bedrijf te vergelijken met anderen. Geitenhouders moeten niet huiverig worden om antibiotica in te zetten. Als er alles aan is gedaan en de randvoorwaarden voor een gezond koppel geiten volop aanwezig zijn, kan het zijn dat je alsnog een antibioticum moet inzetten om een dier er weer bovenop te krijgen. Ik vind dat een zo laag mogelijke DDD geen doel op zich moet worden, want dat kan ook betekenen dat er niet (op tijd) behandeld wordt.

Achtergrond

Veel van de middelen zijn gebaseerd op fytotherapie. Fytotherapie of kruidengeneeskunde is natuurlijk al eeuwenoud en de basis van alle geneeskunde. Vanuit de literatuur is ook veel bekend over de genezende werking van planten. De Nederlandse Vereniging voor Fytotherapie (NVF) heeft veel kennis, ervaring en onderzoek bij elkaar gebracht en daar

putten ook de ontwikkelaars van producten uit. In de bijlagen van het stalboekje staan alle onderzoeksgegevens die door leveranciers zelf beschikbaar zijn gesteld. Er zijn weinig middelen die wettelijk als geneesmiddel geregistreerd staan. De meeste middelen vallen volgens de criteria onder 'aanvullend diervoeder'. Voor biologische geitenhouders moeten die dan wel skal-gecertificeerd zijn. Veel dierenartsen staan vanuit hun achtergrond zeer sceptisch tegenover natuurproducten en raden dan het gebruik zeker niet aan. Daar komt langzamerhand verandering in. Dierenartsen zijn terughoudender geworden met het voorschrijven van antibiotica, maar dan moeten ze veehouders wel een alternatief bieden. Om ook bij dierenartsen de kennis over natuurlijke middelen te vergroten heeft het Platform Natuurlijke Veehouderij een cursus aangeboden die werd gegeven door Maria Groot, samensteller van de stalboekjes.

Stalboekje is hulp bij verantwoord omgaan met medicijngebruik

Het is jammer dat in het stalboekje geen aandacht wordt besteed aan de klassieke homeopathie. Deze middelen worden vaak opgelost in water en met een spuitflesje in de bek of op de neus gegeven. Biologische geitenhouders maken hier wel gebruik van, met goede resultaten, juist ook in de preventieve aanpak. En van alle (preventieve) middelen is de klassieke homeopathie verreweg het goedkoopst; met een paar korreltjes van circa 15 cent per stuk kun je gemakkelijk 100 geiten behandelen.

Geen lapmiddel

Natuurproducten zijn geen wondermiddelen, dat wordt ook door de leveranciers beaamd. Het blijft een kwestie van uitproberen welke middelen passen in de bedrijfsvoering en ook het gewenste resultaat geven. Zo kan een product heel effectief zijn op het ene bedrijf, terwijl het bij een ander tot teleurstellingen leidt. Elk geitenkoppel is uniek en heeft een bedrijfsgebonden afweer opgebouwd. Wellicht speelt erfelijkheid ook nog een rol in de mate van gevoeligheid voor infecties en aandoeningen en ook in de reactie van het afweersysteem daarop. Natuurproducten (en ook geneesmiddelen)

De aanpak van diergezondheid (FiBL, 2006, aangepast).

moeten ook niet gebruikt worden als lapmiddel. Verder benadrukken de leveranciers dat de middelen het meest effectief zijn als ze bij beginnende gezondheidsproblemen worden ingezet. Dan is het van belang dat die eerste symptomen ook herkend worden. Dat vraagt een goed analytisch observatievermogen.

Een voorbeeld uit het Stalboekje; hulsttakken in de lammerhokken ter preventie van Ecthyma.

Foto: Aline Gortemaker

Zelf lezen

Je kunt het Stalboekje melkgeiten downloaden via: <http://edepot.wur.nl/466449>
Een fysiek exemplaar kun je bestellen door 10 euro over te maken op NL15RA-BO0367041383 t.n.v. RIKILT Wageningen University & Research, onder vermelding van Stalboekje melkgeiten en je adresgegevens.